

V programu Beneške noči pa ni vžgala samo Kathryn Bigelow s filmom **Čudni dnevi**, ampak tudi Josiane Balasko s komedijo **Prekleti gozdiček**. Gre za tisti »gozdiček« v ženskem mednožju, ki tokrat za raz-

liko od večine filmskih komedij ni predmet le moškega, ampak tudi ženskega užitka. Ko se namreč na vratih na zunaj urejenega družinskega doma pojavi svojevrstna avanturistka Marijo, se namreč dogodi to, da se tradicionalno postavljena žena in mati zaljubi v Marijo, obenem pa se razkrijejo številni moževi skoki čez plot. Vendar pa komedija ne bi bila komedija, če se seksualne in emocionalne strasti ne bi pomirile. Toda ne na način, kot bi si to želele moralistične konvencije. Mož je namreč primoran sprejeti ljubezen v trikotniku, se pravi z ženo in njeno ljubico. Da pa bi bila mera polna, mu ženina ljubica zaradi tiste »izjemne« noči rodi otroka. In ne samo to, na koncu filma se mu ponuja tudi ljubezensko razmerje z moškim. Vsekakor prav zares komedija na francoski način. Komedija, ki pa ni zabavna samo zaradi teme, ampak zabava zaradi domišljenih peripetij, duhovitih dialogov in odlične igralske zasedbe z Victorio Abril na čelu.

Josiane Balasko, sicer uveljavljena gledališka in filmska igralka, prav tako pa tudi že priznana filmska režiserka, je tako ustvarila izjemno duhovit film, katerega odlika je predvsem dvoje: da se je prefrigano poslužil komedijske kombinatorike in da je to kombinatoriko uspešno udejanil v realističnih okvirih. Umetnost komedije kot žanra je med drugim tudi v tem, da matrice, ki so tokrat povezane s preoblačenjem, travestijo in transformacijami, relativizira oziroma jih predstavi v ekstremistični perspektivi. Te motivne ekstremizme in radikalizme pa je Balasko uspešno pretopila v navidez povsem naključno in spontano stvarnost, kar sicer še zdaleč ni predpogoj za dobro filmsko komedijo. Komedija kot filmski žanr praviloma sloni na oblikah reprezentacije, ki se poslužujejo pretiravanja, prav tako pa so v filmski zgodovini tudi komedije, ki skušajo čim bolj slediti realističnim zahtevam. Dobra komedija, tako v obliki pretiravanja kakor tudi na način presojnega odslikavanja življenja, pa je vedno podvig. In to je Josiane Balasko več kot uspelo, kar je še posebej razveseljivo, saj gre za žensko med filmskimi režiserji. Ženske režiserke pa se le malokdaj odločajo za filmsko komedijo.

SILVAN FURLAN

ČLOVEK ZVEZD

L'UOMO DELLE STELLE

režija: Giuseppe Tornatore

scenarij: Fabio Rinaudo, Giuseppe Tornatore

fotografija: Dante Spinotti

glasba: Ennio Morricone

igrajo: Sergio Castellitto, Tiziana Lodato, Clelia Rondinella, Jane Alexander, Tony Sperandeo

Italija, 110 minut

Filmsko veselje ni moglo najti boljše definicije za vse neulovljivo, nedosegljivo, od sveta odmaknjeno, v iluzije okvirjeno, v pričakovanja zavito in s hrepenenjem zaznamovano, kot je prav zvezda. Zvezda, ta produkt človeških projekcij, ta iluzija nad-bitin in ta identifikacijski iztržek manjka, je možna le kot imaginarni pro-

dukt — kot obljuba, kot posmrtna sublimacija. V realnem, v dnevni svetlobi te nikoli ne osvetli. Vidiš jo pri zaprtih očeh, pri odprtih zgolj v temi kinematografa. Joe Morelli je pri dnevni svetlobi obljubljal večerno nebo. Dnevna svetloba na Siciliji je parajoča, mesena, trda, okrutna, žgoča, skopa, izsušena in izmučena. Toliko bolj v petdesetih, ko je niso prestregali senčniki. In v to razžarjenost s svojim tovarnjakom

in filmsko kamero zavozi iskalec zvezd, človek, ki obljublja denar in slavo. Iztrži vse: nemi spregovorijo, lačni zdeklamirajo, gluhi slišijo. Joe Morelli skozi oko filmske kamere, ki nima traku, vidi vso tišino, odmaknjenost, konfliktnost in eksploativnost Sicilije — a v bistvu ne vidi nič. Kot človek, ki prihaja iz Rima, prodaja iluzije tako, kot so politiki severa Siciliji vedno prodajali obljube. Zato je slep za vse, kar se mu kotali pred kamero, ker jo prodaja. Kamera je pač goljufiga zadeva, s katero marsikaj priigraš; Morelli priigra 1500 lir na osebo. Kamera je tisti oltar, ki tudi jecljavcu odveže besedo, ne le besedo, kmet ji lahko proda celo monolog iz **V vrtincu**.

Toda ko se Tornatore poslovi od zvezd in ko je v drugem delu film razbil na posledičnost Morellijevega početja, se je s filmom le še mučil. Če so sekvence v začetku brezhibne, če kamera lahkotno pleska, topi sicilijansko zemljo in kamen z obrazi kot samozavestna roka nedvomečega slikarja, se proti koncu lomi. Ostane z Morellijem in njegovo kaznijo, z zapori, deklico in njenim končnim domom — norišnico, saj je deina svoje iluzije speljala do konca: zanj je bil zvezda prav on, Joe Morelli, in zato ni vedela ne videla, kako sleprska je. Na koncu je svoj neonski, torej nič božanski sij prepoznal tudi sam. A vendarle, gledalec je bil s tem spoznanjem obsijan že takoj, ko je videl, da v njegovi kameri ni nikakršnega filma.

Vsekakor je bila Tornatorejeva domislica z vpeljavo lovca na obraze ena najbolj trezno lirčnih in prefinjenih scenarističnih ponudb letošnje Mostre. Parirala mu je lahko le še Kathryn Bigelow v **Strange Days**, z bližnjico do leta 2000 in resnično resničnostjo njenih (oziroma Cameronovih) disket totalne, neoveristične subjektivne vožnje po resničnem svetu. Saj se spomnite subjektivnega filmskega kadra — tistega pogleda skozi okno kamere, ki vas prestavi na mesto popolne identifikacije s protagonistom in vas vrže v popoln suspenz? Kathryn Bigelow je letu 2000 obljubila prav to: vožnjo po realnih (ne več virtualnih) prostorih, ki nam bodo omogočili, da bomo doma konzumirali tisto zunaj. Nekaj podobnega, kar se dogaja že sedaj — v kinu ali pred televizijo ali na fitnessu z očali na glavi. Toda leta 2000 bo ta alienacija še bolj resnična.

MAJDA SIRCA

CEREMONIJA

LA CÉRÉMONIE

režija: Claude Chabrol

scenarij: Claude Chabrol, Caroline Eliacheff, po romanu *Judgement in Stone* Ruth Rendell

fotografija: Bernard Zitzermann

glasba: Matthieu Chabrol

igrajo: Sandrine Bonnaire, Isabelle Huppert, Jacqueline Bisset, Jean-Pierre Cassel, Virginie Ledoyen

Francija, 111 minut

» **J**e Claude Chabrol največji francoski cineast? Glede na njegov zadnji film **Ceremonija** je treba vprašanje zastaviti resno.« Tako so Cahierovci vpeljali obsežen blok, ki so ga pod naslovom »Chabrol, mojster ceremonij« objavili kot promo filma, v katerem so v Benetkah žirantje našli dve levinji — Isabelle Huppert in Sandrine Bonnaire. Ostali, torej gledalci, levinj seveda niso spregledali, a Chabrola vseeno niso uvrstili med največje, saj zasluge vendarle gredo precioznemu tekstu Ruth Rendell (*A Judgement in Stone*), ki je v času totalnih demokracij prav toliko svež kot v času zgodnjega kapitalizma. Razredne razlike, ki jih zaznamuje metafizika zla, zlo, ki eskalira iz zartrega sovraštva in nezmožnega definiranja pozicij eksploativnega in ek-

splotatorja, status razredov, katerih razlike so navidez zabrisane, saj gospodar in njegov služabnik lahko konzumirata istočasno iste dobrine (recimo TV)... Skratka, to je vprašanje, ki ga je oportuno zastaviti resno, manj kot tisto, ali je Chabrol največji francoski cineast. A vendarle, Chabrol korigira knjižno inačico s perversnim nastavkom brisanja statusnih razlik, ki ga sicer Ruth Rendell zastavi bolj pedagoško. Družina Lelievre, ki najame služkinjo (Sandrine Bonnaire) briše svojo buržujsko reprezentativnost, svojo vzvišeno meščanskost, arogantnost, ranljivost — obratno gledalcu vriva možnost identifikacije. Mati (Jacqueline Bisset) je do služkinje pozorna, do družine ljubeča, daleč od kakšne Silvane Magnani, ki v Pasolinijevi **Teoremi** spregleda ves nesmisel svojega meščanskega bivanja, praznine, neizživetosti, emocionalne bede. Skratka, Jacqueline sina ne udari